

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

*“Bending” the
Truth: White
Lies*

Rabbi Michael Taubes
יח' חשוון תשס"ט • November 16, 2008

(1) בראשית (יח:ג)

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָהָם לְמַעַן יֵדָע צַחְקָה שָׂרָה לְאִמְרֵי הָאֵף אֲמַנָּם אֲלֵךְ וְנֹאנִי זְקֵנָתִי:

(2) רש"י (שם)

ואני זקנתני - שינה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמרה ואדוני זקן:

(3) תלמוד בבלי – מס' יבמות (סה:)

וא"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון: מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר: (בראשית נ') אביך צוה וגו' כה תאמר ליוסף אנא שא נא וגו'. ר' נתן אומר: מצוה, שנאמר: (שמואל א' ט"ז) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאלו והרגני וגו'. דבי רבי ישמעאל תנא: גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב: (בראשית י"ח) ואדוני זקן, ולבסוף כתיב: ואני זקנתני.

(4) בראשית (נ:טז-יז)

(טז) וַיִּצְוֵהוּ אֱלֹהֵי יוֹסֵף לְאִמְרוֹ אֲבִיךָ צַוָּה לְפָנָי מוֹתוֹ לְאִמְרוֹ: (יז) כִּי־הָיָה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף אֲנָהּ שָׂא נָא פֶשַׁע אֲחִיךָ וְחַטָּאתָם כִּי רָעָה גְמֻלוֹךְ וְעַתָּה שָׂא נָא לְפֶשַׁע עַבְדֵי אֱלֹהֵי אֲבִיךָ וַיִּבְרַךְ יוֹסֵף בְּדַבְרָם אֵלָיו:

(5) שמואל א' (טז:ב)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֲלַךְ וְשָׁמַע שְׂאוּל וַיִּהְיֶה עִינָיו סוֹמְרֵי וַיִּבְרַךְ ה' עֲגֻלַת בָּקָר תִּקַּח בְּיָדְךָ וְאָמַרְתָּ לְזַבְחֵי לַיהוָה בְּאֵתִי:

(6) תלמוד בבלי – מס' שבת (נה.)

וריש לקיש אמר: תי - סוף חותמו של הקדוש ברוך הוא; דאמר רבי חנינא: חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת.

(7) שמות (כג:ז)

מִדְבַר שֶׁקָּרָתָהּ וְנָקִי וְנָקִי וְנָקִי אֶל תִּהְרַג כִּי לֹא אֶצְדִּיק כְּשֶׁע:

(8) תלמוד בבלי – מס' גיטין (נט-נט:)

מתני'. אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל, מפני דרכי שלום; מערבין בבית ישן, מפני דרכי שלום; ר' יוסי אומר: גזל גמור; מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר: גזל גמור; עני המנקה בראש הזית - מה שתחתיו גזל, מפני דרכי שלום, ר' יוסי אומר: גזל גמור; אין ממחין ביד עניי עובדי כוכבים בלקט שכחה ופאה, מפני דרכי שלום.

גמ'. מנה"מ? אמר רב מתנה, דאמר קרא (דברים ל"א) ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי, אטו אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו? אלא כהן ברישא והדר לוי. רבי יצחק נפחא אמר, מהכא: (דברים כ"א) ונגשו הכהנים בני לוי, אטו אנן לא ידעינן דכהנים בני לוי נינהו? אלא כהן ברישא והדר לוי. רב אשי אמר, מהכא: (דברי הימים א' כ"ג) בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים. ר' חייא בר אבא אמר, מהכא: (ויקרא כ"א) וקדשתו - לכל דבר שבקדושה. תנא דבי רבי ישמעאל: וקדשתו - לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון, ולברך ראשון, וליטול מנה יפה ראשון. א"ל אביי לרב יוסף: מפני דרכי שלום? דאורייתא היא! א"ל: דאורייתא, ומפני דרכי שלום. כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא, דכתי': (משלי ג') דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום! אלא אמר אביי: לכדמר; דתניא: שנים - ממתנין זה לזה בקערה, שלשה - אין ממתנין; הבוזע הוא פושט ידו תחלה, ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו - הרשות בידו; ואמר מר עלה: לא שנו אלא בסעודה, אבל בבהכ"נ לא, דאתו לאינצויי. אמר רב מתנה: הא דאמרת בבהכ"נ לא, לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשיכחי רבים, אבל בשני ובחמישי לא. איני? והא רב הונא קרי בכהני בשבתות ויו"ט! שאני רב הונא, דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא"י מיכף הוו כייפי ליה. אמר אביי, נקטינן: אין שם כהן - נתפרדה חבילה. ואמר אביי, נקטינן: אין שם לוי - קורא כהן. איני? והאמר רבי יוחנן: כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון, לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם! כי קאמרינן - באותו כהן. מ"ש לוי אחר לוי? דאיכא פגם שניהם, דאמרי חד מינייהו לאו לוי הוא, כהן אחר כהן נמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא! כגון דמוחזק לן באבוה דהאי שני דכהן הוא. ה"נ דמוחזק לן באבוה דהאי שני דלוי הוא! אלא, אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה. הכא נמי אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה! סוף סוף לוי מי קא הוי. ולמאן? אי ליושבין, הא קא חזו ליה! אלא ליוצאין. שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו: אחריהן

(9) משנה – מס' פאה (א:א)

אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבירו ותלמוד תורה כנגד כולם:

(10) בראשית רבה (פר' ח', סי' ה')

א"ר סימון בשעה שבה הקב"ה לבראת את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים, וחבורות חבורות, מהם אומרים אל יברא, ומהם אומרים יברא, הה"ד (תהלים פה) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו, חסד אומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יברא שכולו שקרים, צדק אומר יברא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יברא דכוליה קטטה, מה עשה הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה) אמת מארץ תצמח, רבנן אמרי לה בשם ר' חנינא בר אידי ורבי פנחס ורבי חלקיה בשם רבי סימון אמר, מאד, הוא אדם, הה"ד וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד,

והנה טוב אדם, ר' הונא רבה של צפורין אמר עד שמלאכי השרת מדיינין אלו עם אלו ומתעסקין אלו עם אלו בראו הקב"ה, אמר להן מה אתם מדיינין כבר נעשה אדם.

(11) שו"ת הרמ"א (סימן י"א)

כתב התנצלות בענין מעשה שנעשה בשנות טעמים מפני רדיפת שלום, יבינו הקורא מעצמו מתוך דברי ענין ההתנצלות בעצמו מתוך ההתנצלות א"א לדעת למי או לאיזה קהלה מכוונים הדברים.

גרסינן ביבמות פרק הבא על יבמות סה, ב, ושם: ואמר ר' אילעא משום ר' אלעזר ב"ר שמעון, והמאמר הוא בשינוי לשון קצת: אמר ר' אלעאי משום רבי אליעזר בר' שמעון מותר לשנות בדבר השלום, שנאמר אביך צוה וגו' אנא שא נא וגו' (בראשית נ טז ויז). ר' נתן אומר מצוה, שנאמר ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאלו והרגני וגו' (ש"א טז, ב). דבי ר' ישמעאל תנא גדול השלום שאף הקב"ה שינה בשבילו (בגמרא: שינה בו) דמעיקרא כתיב ואדוני זקן ולבסוף כתיב ואני זקנתי (בראשית יח, יב ויג) עכ"ל הגמרא. תו גרסינן במכות פרק ב' (יא, א גם פה יש שינוי לשון קצת): אמר רב יהודה אמר רב קללת חכם אפילו על חנם היא באה מנלן מאחיתופל, שבשעה שכרה דוד השיתין קפא תהומא בעי למישטפיה לעלמא, אמר להו מהו לכתוב שם אחספא ומשדא בתהומא דליקו אדוכתיה, ליכא דאמר ליה מידי. אמר כל היודע דבר זה ולא אמרו יחנק בגרונו. נשא אחיתופל ק"ו בעצמו אמר, ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, כל העולם כולו לא כ"ש, א"ל שרי כו'. למדנו מכאן דמותר לשנות מפני השלום ומותר לעבור על מדבר שקר תרחק (שמות כג, ז). גם דוחה לא תעשה שבתורה שהיא לא תעשון כן לה' אלהיכם (דברים יב, ד) שהיא אזהרה למוחק השם (היינו ד' שמות שאינם נמחקים, מהתוספות בסוטה י, א ד"ה אלא מעתה מוכח דגם השם שלום הוא מהשמות שאינם נמחקים, ומה שכותבים בזמננו שני יודין במקום השם, אין בזה משום קדושת השם ומותר למוחקו לצורך כמ"ש רבינו ביו"ד סימן רעו סעיף י) כדאיתא בספרי פרשת ראה ומנאה הרמב"ם ז"ל (בספר המצוות, לא תעשה סה) והסמ"ג במנין המצוות (לאווין ג) וא"כ אומר שה"ה שדוחה לאו של מוציא שם רע, דמותר להוציא ש"ר אם כוונתו לשמים ולתכלית טוב כדי לעשות שלום, על דרך שאמרו בניזיר פרק מי שאמר הריני נזיר (כג, ב) גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה וראייה מיעל כו', וק"ו הוא מסוטה שאמרה תורה לעבור מצות ל"ת בשביל הבאת שלום בין איש לאשתו. כ"ש בין שארית ישראל המפוזרין מעט הנה מעט הנה שומרי מצות השי"ת ודתו, שעת לעשות לה' להפיר תורתו (ע"פ תהילים קיט, קכו) כדי להביא שלום על ישראל ולהסיר מביניהם דברי ריבות וקטטות אשר בינותם, ולהרים מכשול מדרך עמנו פנות דרך מן התקלות. אך הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות (ירושלמי שביעית פ"ד סוף הלכה א', ועי' ג"כ במדרש איכה א סי' לב על הפסוק היו צריה לראש, ושם היא תשובת ר' יוחנן לפנגר דוכס הערביים שבא עם אספסיונוס להחריב את ירושלים וטען שלטובתם של ישראל הוא מתכוון, שכל זמן שבית המקדש קיים המלכויות מתגרות בהם) אמנם הוא ע"ד שאמרו רז"ל בניזיר פרק מי שאמרו (כג, א): וצדיקים ילכו במשעם ופושעים יכשלו במ (הושע יד, י) משל ללוט ושתי בנותיו הם נתכוונו לשם מצוה עליהם נאמר וצדיקים ילכו במ, הוא שנתכוון לשם עבירה עליו נאמר ופושעים יכשלו במ. ומה מאד נמלצו בזה דבריהם באמרם בזה במסכת ב"ב ז"ל: אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר כו', ולבסוף אמרה כדלעיל

(12) ספר שערי תשובה לרבינו יונה (שער ג', אות קפ"א)

החלק הרביעי - המשקל בספור הדברים אשר שמע ומחליף קצתם במתכוין, ואין לו תועלת בשקריו ולא הפסד לזולתו, אבל כה משפטו מאהבתו שקר מדבר צדק סלה, ופעמים שהוא בודה מלבו ספור הדברים כולו. והאיש הזה יקל ענשו מצד אחד, על כי אין הפסד לאיש בשקריו ופחזותו, אבל גדול מאד ענשו בעז פניו ואהבת השקר, ויכבד עונו, כי יאהבהו לבלי תועלת. ואמר שלמה עליו השלום (משלי ו, יט): "יפיח כזבים עד שקר", פירוש: אם תראה אדם אשר יפיח כזבים בשיחתו וספור דבריו, תדע כי תביאהו המדה הזאת להעיד שקר באחיו ולענות בו סרה, אחרי אהבתו השקר.

וזה החלק התירוהו לקיים מצות ודרישת טובה ושלום. ואמרו (כתובות יז, א): כי מותר לשבח הכלה לפני החתן ולאמר שהיא נאה וחסודה אף על פי שאינו כן. ואמרו (יבמות סה, ב): מותר לשנות בדברי שלום, שנאמר (בראשית נ, טז - יז): "אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו'

(13) תלמוד בבלי - מס' כתובות (טז-יז).

תנו רבנן: כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים: כלה נאה וחסודה. אמרו להן ב"ש לב"ה: הרי שהיתה חיגרת או סומא, אומרי' לה, כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה: (שמות כ"ג) מדבר שקר תרחק! אמרו להם ב"ה לב"ש: לדבריהם, מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו? הוי אומר: ישבחנו בעיניו, מכאן אמרו חכמים: לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות.

(14) רש"י (שם)

כמות שהיא - לפי יופיה וחיבותה מקלסין אותה.

(15) חידושי הריטב"א (שם)

ישבחנו בעיניו או יגנונו בעיניו. פירוש דכל שהוא מפני דרכי שלום אין בו משום מדבר שקר תרחק.

(16) תלמוד בבלי - מס' בבא מציעא (כג-כד).

דאמר רב יהודה אמר שמואל: בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו: במסכת, ובפוריא, ובאושפיזא. מאי נפקא מינה? - אמר מר זוטרא: לאהדורי ליה אבידתא בטביעות עינא. אי ידעינן ביה דלא משני אלא בהני תלת - מהדרינן ליה, ואי משני במילי אחריני - לא מהדרינן ליה.

(17) רש"י (שם)

במסכת - יש בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או לאו, ואף על גב שסדורה היא לו - יאמר לו לאו, ומדת ענוה היא.
בפוריא - שימשת מטתך, יאמר לאו, מדת צניעות הוא.
באושפיזא - שאלוהו על אושפיזו אם קבלו בסבר פנים יפות, ואמר לאו - מדה טובה היא, כדי שלא יקפצו בו בני אדם שאינן מהוגנין לבא תמיד עליו, ויכלו את ממונו.

(18) רמב"ם – הל' גזילה ואבידה (יד: יג)

במה דברים אמורים בתלמיד ותיק שאינו משנה בדבורו כלל אלא בדברי שלום או במסכתא או במטה או בבית שהוא מתארח בו. כיצד, היה עוסק במסכת נדה ואמר במקואות אני שונה כדי שלא ישאלו אותו שאלות בענין נדה, או שישן במטה זו ואמר בזו אני ישן שמה ימצא שם קרי, או שנתארח אצל שמעון ואמר אצל ראובן אני מתארח כדי שלא יטריחו על זה שנתארח אצלו, או שהביא שלום בין אדם לחבירו והוסיף וגרע כדי לחבבן זה לזה הרי זה מותר, אבל אם באו עדים ששנה בדבורו חוץ מדברים אלו אין מחזירין לו את האבידה בטביעות עין.

(19) נימוקי יוסף – מס' בבא מציעא (יג. בדפי הרי"ף)

ד"ה באושפיזא "והא דלא חשיב...בקר וגו'"

(20) רי"ף (שם)

גרסינן בפרק הבא על יבמתו א"ר אילעא משום ר' יהודה בר' שמואל מותר לשנות בדברי שלום שנאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ר' נתן אומר מצוה שנא' ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך וגו' ומסתברא לן דהאי דלא חשיב הא בהדי הנך תלת מילי משום דהאי לא איצטריכא ליה דמצוה היא כי איצטריכא ליה הנך דרשות:

(21) רמב"ם – הל' דעות (ז:)

תלמיד חכם לא יהא צועק וצווח בשעת דבורו כבהמות וחיות, ולא יגביה קולו ביותר אלא דבורו בנחת עם כל הבריות, וכשידבר בנחת יזהר שלא יתרחק עד שיראה כדברי גסי הרוח, ומקדים שלום לכל האדם כדי שתהא רוחן נוחה הימנו, ודן את כל האדם לכף זכות, מספר בשבח חבירו ולא בגנותו כלל, אוהב שלום ורודף שלום, אם רואה שדבריו מועילים ונשמעים אומר ואם לאו שותק, כיצד לא ירצה חבירו בשעת כעסו, ולא ישאל לו על נדרו בשעה שנדר עד שתתקורר דעתו וינוח, ולא ינחמנו בשעה שמתו מוטל לפניו מפני שהוא בהול עד שיקברהו, וכן כל כיוצא באלו, ולא יראה לחבירו בשעת קלקלתו אלא יעלים עיניו ממנו, ולא ישנה בדבורו, ולא יוסיף ולא יגרע אלא בדברי שלום וכיוצא בהן, כללו של דבר אינו מדבר אלא בדברי חכמה או בגמילות חסדים וכיוצא בהן, ולא יספר עם אשה בשוק ואפילו היא אשתו או אחותו או בתו.

(22) שולחן ערוך – אבן העזר (סה: א)

מצוה לשמח חתן וכלה ולרקד לפניה, ולומר שהיא נאה וחסודה (פירוש מן ותשא חן וחסד לפניו (אסתר ב, יז)) אפילו אינה נאה. *הגמ'*: ומצינו שרבי יהודה בר אילעי היה מרקד לפני הכלה; ומבטלין תלמוד תורה להכנסת כלה לחופה (דברי הרב) (פ"ק דמגילה ופ' האשה שנתארמלה).

(23) חלקת מחוקק (שם)

אפילו אינה נאה - לא שאם יש לה מום יאמר שאין לה מום דזה שקר גמור רק יאמר סתם שהיא נאה וחוט של חסד משוך עליה לאפוקי מדעת ב"ש וכמו שכתבו התוספות:

(24) תוס' – מס' כתובות (יז:)

כלה כמות שהיא - ואם יש בה מום ישתקו ולא ישבחוהו אי נמי ישבחוהו בדבר נאה שיש בה כגון בעיניה או בידיה אם הם יפות וב"ה אומרים ישבחוהו לגמרי דכשמזכירין מה שיש בה לשבח מכלל דשאר לגנאי.

(25) באר היטב – אבן העזר (סה: א)

נאה. אע"ג דכתיב מדבר שקר תרחק יש לתרץ דבריו שהיא נאה במעשיה פרישה:

(26) מגן אברהם – אורח חיים (קנו: ב)

הא דמותר לשנות מפני השלום היינו בדבר שכבר עבר ולא בלהבא

(27) שולחן ערוך הרב – אורח חיים (קנו: ב)

ואפילו מפני השלום לא יבטיח שקר לחבירו ולא אמרו מותר לשנות מפני השלום אלא בסיפור דברים שכבר עברו (ומכל מקום צ"ע קצת כיון שהשלום גדול מכל המצות כמ"ש במ"ר פ' חוקת ע"פ בקש שלום ורדפהו ובגמ' התיר לשנות דבורו מפני השלום והרי"ף פ' אלו מציאות כתב דלאו היתר הוא אלא מצוה א"כ מנלן דלשנות בלהבא אסור שמה יש להתיר ע"ד בכל דרכיך דעהו פ"ט דברכות דף ס"ג ע"א ועי' במד"ר פ' בראשית פ"א ועי' באליה רבא מזה ובפמ"ג) ולא בדבר שלהבא.

(28) שו"ת מהרש"ם (חלק ז' סי' קנב')

להרב מו"ה יחיאל מיכל הכהן ניימאן נ"י מו"צ דק' עיר ישן..

מכתבו הגיעני וע"ד שאלתו בבתולה יתומה שזו איזה שנים הרתה וילדה לזנונים ומאז ועד עתה מתנהגת בצניעות וכעת נשתדכה מרחוק בלא הודע מזה ואם יודע להחתן יבטל הקשר ועתה הגיע זמן הנישואין ושאל איך יתנהגו בהכתובה והגם שמבואר בפ"ש

סי' י"ב במשפטי הכתובה אות ט"ו סקנ"ו שמפני הבושה לא יכתבו בתולתא רק להדא פלונית וגם יוכל הקורא להבליע תיבת בתולתא בין שפתיו שלא יורגש כ"כ אבל מה נעשה בחיוב מנה ומאתים הנכתב שלא כדת. והנה מ"ש בענין שינוי הקריאה דמותר לשנות מפני השלום הנה בס' חסידים שרמו המג"א סי' קנ"ו ובגוף הספר מבואר דשקר שהוא עכשיו אסור לשקר גם מפני השלום אבל אני בהגהות האו"ח (שנדפס כעת בארץ הגר) הבאתי ראייה מרש"י ביצה כ' ע"א להיפוך וגם העליתי שם דמפני הבושה מותר לשנות בכל גווני והבאתי ראי' מתשו' הרא"ש כלל פ"ב וח"צ סי' מ"ד והבאתי מרש"י ותוס' ע"ד נ"ח ע"א שנחלקו בזה ומכ"ש בנ"ד שיהרס עי"ז כל הבנין ועלבון היתומה ומשפחתה. לכן באם שאפשר שיכתבו הכתובה כראוי לבעולתא והקורא ישנה הקריאה בכל הנצרך ויקרא מנה ומאתים אף שלא נכתב כן עזי / צ"ל אזי / יעשו כן אבל לכתוב בשינוי הרי גורם הפסד לחתן ובאם א"א לתקן ע"י הקורא אזי יעשו הכתובה בעדים שאין יודעים מזה וגם יונח בב"ד כתב בעדים בחת"י היתומה שפוטרת את הבעל מחיוב הכתובה מה שהוא יותר מהחייב המגיע לה (וגם יזהירוה בב"ד שאסורה לכהן כמ"ש ר"מ בעצמו) או יבטיחו הדבר כי אחר החופה יחליפו ויתנו לה כתובה אחרת הכתובה ע"פ הדין והכתובה הזאת שיקראוה תחת החופה יקרעוה.

29) שו"ת אגרות משה או"ח ד'

... ובדבר אם צריכה את להגיד להבחור שירצה לישא אותך לאשה, ודאי את צריכה לגלות לו, אבל אינך צריכה להגיד לו בראיה והכרה דפעם ראשונה שעדיין לא ידוע אם ירצה בכלל השידוך וממילא אסור אז להגיד לו, ורק אחרי שתדעי שרוצה לישא אותך בכורו שכבר אמר לך ודבר בדבר הנישואין, צריכה את לומר רק בזה שנודמן איזה פעם בשעה שלא היה לך כובד ראש כל כך לעמוד נגד המפתה בדברי רצוי ופתוי הרבה ותיכף נתחרטת ומצטערת על זה שאירע דבר כזה עד שיכיר מדברין שאין לו לחוש שיארע גם כשתהא נשואה לו, ואז מאחר שהוא רוצה בך מפני שהכיר המעלות שלך לא יחזור בו בשביל זה שאירע איזה פעם מאחר שיכיר אותך לנערה שומרת תורה ומצותיה שיש להאמין שלא חשודה את שוב בזה ותהי' אשה מסורה לבעלה כדין התורה...

30) שו"ת יביע אומר (חלק ח', חלק יו"ד, סי' לב')

נשאלתי אודות אשה שבהיותה צעירה פנויה חיתה חיי אישות עם בחור אחד ונתעברה ממנו, וכשהוכר עוברת הלכה אצל רופא אחד ועשה לה הפלה מלאכותית, ואח"כ עברה משם לעיר אחרת, וחזרה בתשובה שלימה בשמירת תורה ומצות, ונישאת לבחור ישיבה החרד לדבר ה', וחיו יחדיו באהבה ואחוה שלום וריעות, ונתעברה ממנו וילדה לו בן זכר. והנה הביע רצונו לקיים מצות פדיון הבן כהלכת גוברין יהודאין, כי לא ידע שקודם נישואיו עם אשתו, נתעברה כבר מאיש אחר והפילה כשהוכר עוברת, והאשה באה אל הרב המקומי וסיפרה לו כל מה שאירע לה קודם נישואיה לאברך הנז', ושאל הרב האם חייב הוא להודיע לבעלה, כדי להצילו מעון ברכות לבטלה של פדיון הבן, למרות שאם יודיע לו כל הקורות לאשתו קודם נישואיו, יופר שלום הבית, ועלול הדבר קרוב לודאי שתפרוץ ביניהם מריבה וקטטה, ואחריתה מי ישורנה, שאולי יבאו גם לידי גירושין, או שמא יש לומר גדול השלום שאפילו שם שמים שנכתב בקדושה נמחק מפני השלום, (סוכה נג ב), ולכן שב ואל תעשה עדיף... לכן טוב שלא לגלות לו ולא כלום, כדי שלא לגרום חשש גירושין בין הזוג, ועכ"פ ודאי שיהיו מריבה וקטטה וביטול שלום הבית, וגם בזיון גדול לאשה ולמשפחה. וגם לילד הנולד יגרום הענין להוצאת שם רע, שיהיה שיחה בפי הבריות עד עולם וכו', הילכך יניחו לאבי הבן לעשות הפדיון עם שתי הברכות, שגדול כבוד הבריות שדוחה ל"ת שבתורה, וכיו"ב כ' הנוב"י קמא (חאו"ח סי' לה), שיש לסמוך בזה על הרא"ש דס"ל שבשו"ג א"צ להודיעו. וכ"ש בנ"ד דהוי איסור דרבנן בלבד, והרי אם יגלו הכל להאב יצמח מזה בזיון ופגם גדול, והתורה התירה למחוק שם שמים שנכתב בקדושה כדי לעשות שלום בין איש לאשתו, אלא יניחו את האב שהוא אנוס בדבר לעשות הפדיון בברכות, ויחיה עם אשתו בשלום ובמישור בהשקט ובטח. ושו"ר שכ"כ בשו"ת לחם שלמה (חיו"ד ח"ב סי' נג). עכת"ד. הנה לפנינו כמה מאחרוני זמנינו ובדור שלפנינו שפסקו להתיר. ודבריהם נכונים, שגדול השלום. ונכון שהרב המקומי שנוכח בשעת פדיון הבן, והיודע את כל פרשת העיבור, יבקש מהכהן שידלג על כל השאלות השגרתיות לאשה האם הפילה איזו פעם? וכו'. לבל תצטרך לשנות מפני השלום, בפני הקהל הרב הנמצאים שם בשעת הפדיון. [וכעת ראיתי לידידי הרב הגאון הראש"ל רבי אליהו בקשי דורון שליט"א בספרו בנין אב ח"ב (סי' נד - נה) שדן ג"כ בשאלה זו, והעלה כאמור לעיל. ע"ש]. סוף דבר הכל נשמע שאין להודיע לבעל ולא כלום ויקיים מצות הפדיון בברכות, ומכאן ולהבא חושבנא טבא. והנלע"ד כתבתי.

31) תלמוד בבלי – מס' יבמות (סג.)

רב הוה קא מצער א ליה דביתהו, כי אמר לה עבידי לי טלופחי - עבדא ליה חימצי, חימצי - עבדא ליה טלופחי. כי גדל חייא בריה, אפיך לה. אמר ליה: איעליא לך אמך! אמר ליה: אנא הוא דקא אפיכנא לה. אמר ליה, היינו דקא אמרי אינשי: דנפיק מינך טעמא מלפך, את לא תעביד הכי, שנאמר: (ירמיהו ט') למדו לשונם דבר שקר העוה וגו'.

32) בית הבחירה להמאירי (שם)

...ואע"פ שאמרו מותר לשנות בדברי שלום, דוקא בדבר שאם אינו משנה נפיק מינה חורבא, אבל זו אני יודע לעבור על פשעה ואיני מקפיד, ומוטב תעמוד היא במרדה משתרגיל אתה עצמך לדבר שקרים...

33) זכריה (ח: ט)

פ"ה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי צוֹם הַחֲמִישִׁי צוֹם הַשְּׁבִיעִי צוֹם הָעֲשִׂירִי הֲיֵהָ לְבֵית יְהוָה לְשִׁשׁוֹן וְלִשְׂמִיחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים וְהָאֲמַת וְהַשְּׁלוֹם אָהָבוּ: